Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Petri Vuorio

11.3.2021

Eduskunnan talousvaliokunnalle
HE 27/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Kustannustuelle esitetty neljän kuukauden tarkastelujakso 1.11.2020–28.2.2021 osuu monelle yritykselle kriittiseen ajanjaksoon - pandemia on pitkittynyt ja aiheuttanut yhdessä erilaisten toiminnallisten rajoitusten kanssa yrityksille merkittäviä liiketoiminnallisia haasteita. Lisäksi talouden sulkutoimet maaliskuussa aiheuttavat monelle yritykselle suoraan tai välillisesti poikkeuksellisen tilanteen, jossa niiden on käytännössä mahdotonta harjoittaa normaalia liiketoimintaansa.

Toimialojen väliset erot ovat kasvaneet suuriksi. Osalla tilanne näyttää jo selvästi paremmalta kuin viime syksynä, mutta toisaalta monien eri toimialojen yritykset ovat yhä edelleen akuutin kriisituen tarpeessa. Kriisitukien ensisijainen tarkoitus onkin auttaa yritykset pahimman kriisin yli ja turvata näin sekä tulevaisuuden työpaikat että verotulot. Tästä syystä on **tärkeää, että kustannustuki kohdistetaan oikeudenmukaisesti pandemiasta eniten kärsineille yrityksille.** Samalla voidaan todeta Suomen olleen yksi maltillisimmin yrityksiään suhteessa talouden kokoon koronakriisin aikana tukeneista EU-jäsenmaista. **Keskeisimmistä verrokkimaista esimerkiksi Ruotsin bruttokansantuotteeseen suhteutetut kriisituet yrityksille olivat EK:n arvion mukaan viime vuonna noin kaksin-, Tanskan nelin- ja Saksan viisinkertaisia.**

Kustannustuki III:ssa on määrä jatkaa tuen myöntämisen harkinnanvaraisuutta. Harkinnanvaraisuus on ollut kannatettava kehityssuunta. Sen perusteet koetaan kuitenkin epäselviksi ja yrityksillä on monelta osin vaikeuksia ymmärtää, mitkä tekijät luetaan erityisen painaviksi koronakriisin aiheuttamiksi syiksi liikevaihdon laskulle. Tämä heikentää hakemusten laatua ja saattaa aiheuttaa myös sen, että hakemus jätetään toimittamatta. **EK on esittänyt,** että päätöksentekoa ohjaavaa **toimialaluokittelua kevennetään tai poistetaan kokonaan**. Jos toimialarajaus säilyy kustannustuki III:ssa, **tulisi harkinnanvaraisuuden kriteeristöä avata, sen läpinäkyvyyttä lisätä ja luoda erillinen ohjeistus tämän osalta**.

Liikevaihdon laskukriteeri 30 prosenttia on monelle yritykselle liian korkea, eikä anna koko kuvaa yrityksen liiketaloudellisesta tilanteesta. Esimerkiksi pääomavaltaisilla aloilla jo tätä pienempi äkillinen liikevaihdon lasku aiheuttaa merkittäviä liiketaloudellisia haasteita. Hoiva-alalla taas suojautumistoimista aiheutuvat lisäkustannukset vaikuttavat merkittävästi kannattavuuteen, vaikka liikevaihto pysyisi muuttumattomana. **EK on esittänyt, että liikevaihdon laskun osalta tuen myöntämiskriteeriä**

alennettaisiin 30 prosentista 20 prosenttiin. Erityistoimialojen kohdalla, jotka ovat joutuneet erityisesti kasvattamaan kustannustasoaan koronatilanteesta johtuen, tulisi käyttää harkinnanvaraisuutta tai vaihtoehtoista arviointikriteeriä kustannustukea määriteltäessä. Tällaisia toimialoja on esimerkiksi hoiva-ala.

EK on esittänyt myös myönnetyn kustannustuen laskentakaavan uudelleenmuotoilua siten, että se vastaisi paremmin keskeisten verrokkimaidemme käytäntöjä. Suomessa käytössä olevassa laskentakaavassa ns. omavastuuosuus on 30 prosenttia yrityksen joustamattomista kustannuksista. Jos yrityksen liikevaihdon lasku tarkastelujaksolla on esimerkiksi 35 prosenttia, kustannustuki korvaa joustamattomista kuluista vain 5 prosenttia (esimerkiksi 100.000 euron kustannuksista noin 5.000 euroa). Ruotsin mallissa korvataan vastaavassa tilanteessa 25 prosenttia joustamattomista kustannuksista (noin 25.000 euroa). EK esittää, että laskentakaavan omavastuuosuus puolitetaan 30 prosentista 15 prosenttiin tai siirrytään Ruotsissa käytössä olevaan laskentamalliin (kts. esimerkki liitteessä 1).

EK toteaa, että kustannustuen myöntämiskriteerit ovat kokonaisuudessaan erittäin tiukat muihin EU-verrokkimaihin nähden. Edelliset kaksi kustannustukikierrosta ovat osoittaneet, etteivät yritysten tarpeet ja tuen saatavuus ole tästä johtuen kohdanneet parhaalla mahdollisella tavalla. **Hakukriteerejä tulisi kokonaisuutena arvioida sen pohjalta, kuinka elinkelpoisia kriisistä kärsiviä yrityksiä pystyttäisiin kustannustuki III:lla tukemaan kahta edeltävää kierrosta tehokkaammin.**

Ruotsin lisäksi esimerkkinä voidaan käyttää Tanskaa, jossa pk-yrityksille kohdistettu koronatuki voi olla enimmillään 90 prosenttia kiinteistä kustannuksista ja suuremmille yrityksille 70 prosenttia. Yritykset, jotka ovat joutuneet sulkemaan liiketoimintansa COVID-19-rajoitusten vuoksi, voivat saada sulkuajalta korvausta enimmillään 100 prosenttia kiinteistä kustannuksistaan. Korvausten yläraja on neljä miljoonaa euroa kuukaudessa. Ruotsin kansallinen ohjelma sallii enimmillään 21 miljoonan euron yrityskohtaiset tuet. **Myös Suomessa tulisi tarkastella suurempien kriisistä vakavasti kärsineiden työnantajayritysten tukien ylärajan korottamista erillisen kansallisen tukiohjelman tai EU:n valtiontukisäännösten kiinteille kattamattomille kustannuksille salliman 10 miljoonan euron ylärajan puitteissa.** Nämä yritykset ovat kärsineet jopa kymmenien tai sadan miljoonan euron tappioita pandemian aikana ja nykyinen tukikatto on tästä syystä riittämätön tulevien työpaikkojen ja toiminnan turvaamiseksi.
.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Petri Vuorio
Johtaja

Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Petri Vuorio

11.3.2021

Liite 1. Kustannustuen Suomen malli vs. Ruotsin tukimalli, kun liikevaihdon lasku on 35 %, 45 % tai 55 % sekä kiinteät joustamattomat kustannukset 100 000 euroa.

Ruotsissa on käytössä laskentakaava:
(vertailukauden liikevaihto - tukikauden liikevaihto)/vertailukauden liikevaihto x (1 - 0,3) x tukikauden kulut